

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2015/16:2335

av Beatrice Ask m.fl. (M)

Brott mot företag och företagare

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera den nya kameraövervakningslagen som trädde i kraft 2013 och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att polisen ska arbeta för samverkansavtal med alla kommuner och att det lokala samarbetet mellan polisen och företagarföreningar ska utvecklas, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över gränsdragningen mellan snatteri och stöld och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av utredning vid brottsanmälan och återkoppling till anmälaren om polisens insatser och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att polisen ska samverka internationellt för att minska brotten som begås av kringresande ligor, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se mängdbrotten som en helhet och prioritera dem och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att villkorlig frigivning inte ska ges till den som återfaller i brott, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Företag och entreprenörer skapar jobb och bidrar till ekonomisk tillväxt. Det svenska företagandet består nästan uteslutande av små och medelstora företag. Enmansföretag är vanligast och utgjorde 74 procent av alla företag 2014 enligt SCB. Över 99 procent av det svenska näringslivet består av företag med 0–49 anställda. De små företagen finns i hela Sverige och bidrar till en levande landsbygd. Den lilla matbutiken är många gånger landsbygdens nav då den kan fungera som post och tillhandahålla andra servicetjänster. Företagares trygghet är grundläggande för jobben i Sverige.

Mindre företag har ofta små ekonomiska marginaler. Därför är den brottslighet som drabbar dessa företag och företagare runtom i landet oroande ur aspekten att det kan tvinga företag att lägga ned och därmed urholka servicen till medborgarna. Butiker och andra företag utsätts för rån, stölder och inbrott samt olika typer av bedrägerier. Kostnaderna för stölder, skadegörelse, höjda försäkringspremier och säkerhetsanordningar är höga. Det är pengar som hade kunnat gå till investeringar, renoveringar eller mer personal. Bortom de ekonomiska skadorna finns också otrygghet och mänskligt lidande. Känslor av frustration och vanmakt blandas med rädslan för att bli utsatt igen. Samhället måste reagera tydligt mot denna brottslighet.

Företagare som utsätts för brott och som polisanmäler har precis som medborgarna förväntningar på ett snabbt och professionellt bemötande av polisen. Tyvärr möts många exempelvis av att polisen inte kan komma när man ringer och att det inte genomförs en grundläggande brottsplatsundersökning. Många upplever att anmälningar möts med beskedet att utredningen lagts ned rutinmässigt. Det är förödande både i sak och för rättsväsendets förtroende.

Polismyndigheterna fick den 1 januari 2013 behörighet att inom ramen för sitt förundersökningsledarskap besluta om förundersökningsbegränsning. Syftet var att ge polismyndigheten ett större ansvar för förundersökningen i dess helhet. Möjligheten att lägga ned en förundersökning utvidgades då om kostnaderna för en fortsatt utredning inte står i rimlig proportion till sakens betydelse. Detta omfattar brott där straffvärdet inte är högre än fängelse i tre månader. Det är viktigt att kraven uppfylls för att polisen ska få besluta om förundersökningsbegränsning.

Den nya polisorganisationen ska lägga större fokus på det lokala arbetet, vilket är bra. Vi anser att det också kräver fler närvarande poliser lokalt som kan bygga upp

kontakterna med de lokala företagen och som kan arbeta med mängdbrotten och öka antalet brottsplatsundersökningar i syfte att utreda fler brott.

Utveckla det lokala brottsförebyggande arbetet

I syfte att förebygga brott mot företagare är samverkansföreningar viktiga. En samverkansförening är en sammanslutning av företagare, föreningar, fastighetsägare med flera som arbetar för ett gemensamt syfte, exempelvis för att öka tryggheten i ett geografiskt område. Den lokala handeln kan tillsammans med kommunen och polisen göra mycket för att öka tryggheten i ett område. Ett annat sätt att förebygga brott är kameraövervakning. Alliansregeringen tog initiativ till en ny kameraövervakningslag som skapar större utrymme för övervakning utan krav på tillstånd, bland annat i butiker. Branschen har varit positiv till de nya lagändringarna, men den nya lagen bör utvärderas för att säkerställa att den uppnått sitt syfte.

Det brottsförebyggande arbetet måste utgå från den lokala problembilden. Polisen måste samarbeta med kommuner och företagargorganisationer för att det brottsförebyggande arbetet ska bli så effektivt som möjligt. Sedan 2008 har polis och kommun arbetat med så kallade samverkansöverenskommelser med kommunerna. Det innebär arbete utifrån en gemensam problembild som reglerar vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp. Enligt en utvärdering som Brå presenterade 2013 upplever kommuner och poliser att överenskommelserna har förbättrat strukturen på det gemensamma arbetet. De flesta kommuner arbetar idag utifrån en sådan modell, men inte alla. Vi anser att samverkansavtal mellan polis och kommun ska finnas i alla kommuner. Det finns också en stor utvecklingspotential i att samverka mer med företag och företagargorganisationer.

Hårdare tag mot snatterier

Enligt en undersökning som branschorganisationen Svensk Handel låtit göra begås varje år 2 miljoner snatterier med ett värde motsvarande 4,6 miljarder kronor. Av alla snatterier polisanmäls en bråkdel, bara 50 000, vilket motsvarar 2 procent av brotten. Få av snatterierna leder till fällande dom och ännu färre till att böterna betalas. Enligt Svensk Handel betalar bara 2 av 10 dömda sina böter.

Skälen till detta är flera och handlar om erfarenheter av att ingenting görs åt anmälningarna och att rutinerna vid agerande tar mer tid och åsamkar företag mer kostnader än vad resultaten ger. Det är givetvis olyckligt av många skäl. För det första innebär det att en hel del ungdomar som stjälar i butiker aldrig tillrättas. För det andra,

storskaliga stöldturnéer utreds inte därför att de enstaka brotten anses ringa. För det tredje, alla konsumenter får betala priset för ett omfattande ”svinn”.

Vi anser att det är nödvändigt att se med större allvar på dessa stölder. Idag krävs att man stjälar för ett värde motsvarande minst 1 000 kronor för att det ska anses vara stöld och inte snatteri. Det bör ses över om brottet snatteri kan ersättas med ringa stöld. Det krävs en skarpare syn på upprepade snatterier. Seriebrott måste ses i ett sammanhang och leda till påföljder som står i proportion till den samlade brottsliga verksamheten. När det handlar om mycket unga förövare krävs tidiga och tydliga insatser. Utöver böter som påföljd anser vi att exempelvis samhällstjänst skulle kunna vara ett annat alternativ.

Brotten ska utredas

Företag måste uppmuntras att anmäla fler brott till polisen. Generellt finns det ett stort förtroende för polisen, men många företagare ser problem när de polisanmäler brott som de utsatts för. Det förekommer att utredningar om stölder och inbrott läggs ner med vändande post, trots att man lämnat exempelvis registreringsnummer på bilar, filmer från övervakningskameror eller namn på gärningspersonerna. Att polisen ska följa upp de bevis och vittnesmål som finns är nödvändigt. Mer behöver också göras så att företag får information om hur utredningar fortlöper. Det gäller i synnerhet eftersom många brott är återkommande, vilket skapar stor oro hos personalen.

Ett noggrant polisarbete är nyckeln till att fler brott ska kunna klaras upp. För att det ska uppnås ska företagare som anmält ett brott kunna lita på att polisen kommer till brottsplatsen i de fall det behövs. De ska kunna lita på att det görs en brottsplatsundersökning och de ska kunna lita på att polisen anstränger sig för att utredningarna inte ska läggas ner. Med hjälp av bland annat DNA-teknik och utbyte av DNA-profiler med en rad länder har polisens faktiska möjligheter att klara upp fler brott ökat. Därför är fler brottsplatsundersökningar viktiga för bättre brottsupplärning.

Alliansen anser att de som polisanmält ett brott ska få återkoppling om vad som hänt med ärendet. Om en förundersökning läggs ner ska polisen tydligt redogöra för vilka åtgärder som vidtagits innan man kommit fram till att ärendet ska läggas ner.

Det går att bekämpa kringresande ligor

Brottsligheten mot företag ser olika ut. Det kan vara ligor som reser runt och begår stölder och inbrott i butiker runtom i landet för att sedan frakta stöldgodset utomlands. Stölder och inbrott kan också begås av lokala kriminella på en mindre geografisk yta.

Polisen har kartlagt ett femtontal internationella kriminella nätverk bestående av cirka 1 500 återkommande personer som livnär sig på stölder i Sverige. Kartläggningen visar att de organiserade stöldligorna främst kommer från Baltikum och Polen. Vid sådan brottslighet är det viktigt att polisen har ett nära samarbete med polisen i berörda länder. Därtill måste polisen se de så kallade mängdbrotten som en helhet och prioritera dem.

Vi anser vidare att den som återfaller i brott och döms till ett nytt fängelsestraff ska avtjäna merparten av det utdömda straffet. Den villkorliga frigivning som ges idag skall inte ges till den som återfallit i brott. Fler dömda bör avtjäna straffet i sitt hemland och arbetet för att åstadkomma samverkan med berörda länder behöver intensifieras.

Beatrice Ask (M)

Krister Hammarbergh (M)

Anti Avsan (M)

Ellen Juntti (M)

Anders Hansson (M)

Pia Hallström (M)